

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 12

Fredag den 27. Juli 1945

4. AARGANG

Paa Vagt mod Suggestion

Af Professor Victor Kuhr

Der blev for nylig rettet Spørgsmaal til mig angaaende Principerne for en »Opdragelse til Demokrati« — altsaa om Vejene og Midlerne til at udvikle et Samfunds Medlemmer til selvstændigt tænkende og handlende Individualiteter. Ved at tænke lidt nærmere over Spørgsmaalet og navnlig inspireret af bitre tidshistoriske Erfaringer kom jeg til at se det som en Hovedopgave

for en saadan Opdragelse: i stedse højere Grad at formindske Folks *Modtagelighed for Suggestion*, væbne dem mod de deri — og specielt i Massesuggestionen — lurende Overrumplinger. Et effektivt Vaaben i denne Kamp kan ligge i *Kundskab om Suggestionens Væsen og Virkemidler*.

Man bruger i Almindelighed Ordet Suggestion om saadanne Tilfælde, hvor

en eller anden Mening, en Stemning, en Handlingsimpuls umiddelbart *overføres til* (suggereres, indgives) et Menneske, uden at den paagældende har fyldstgørende saglige Grunde derfor, uafhængigt af enhver personlig Tagen Stilling dertil, udenom hans eget selvstændige Jeg. Han antager Meningen, blot fordi den udtales, — og Suggestionen er saa meget sikrere paa at virke, jo

INDHOLD:

Paa Vagt mod Suggestion	1
Hjemløse	2
Kan vi opretholde Landbrugets Produktion?	3
Fredelig Revolution	5
Leder: Vore Statsløse	6
Løgner og Gestapo	6
Svær Bekymring	6
Den nye engelske Skole	7
Frihedssangen i Norge	8
Udrensningen af Tjenestemænd ..	10
Hvorfor ikke Folkeflytning	10
En By bygges op	10
Frihedsraadets Udstilling	11
Ugens Bidstrup	13
Tyskerne var ikke altid de stærke- ste	15
Den sjette Kolonne	16

hyppigere Udtalelsen bliver gentaget; han »smittes af« Stemningen, alene *fordi* han udenfor sig iagttager dens legemlige Udtryk; og han følger Handlingsimpulsen, simpelthen *fordi* den appellerer til hans Efterligningsdrift.

Af Naturen er vi sikkert alle udstyret med en vis Suggestibilitet (o: Modtagelighed for Suggestion), men der viser sig i saa Henseende betydelige Forskelle. Saaledes spiller Alderen en væsentlig Rolle; Børnene og de ganske unge er gennemgaaende mere suggestible end de ældre. Men paa den anden Side gør ogsaa det individuelle sig gældende; der er jo f. Eks. Mennesker, der gennem hele deres Liv ikke kommer udover at snakke andre efter Munden og vide sig enige med »den sidste ærede Taler«. Det kan desuden blive af afgørende Betydning, hvad for en Personlighed det er, Suggestionen udgaar fra, og under hvilke Forhold den finder Sted: hvis vedkommende er Genstand for vor Beundring eller Hengivenhed — eller maaske Frygt —, eller blot han optræder med den fornødne Selvsikkerhed, vil vor Suggestibilitet kunne blive mægtigt forhøjet. Man har fra engelsk Side særligt fremhævet den farligt suggestive Magt, der gemmer sig i en Persons »Prestige«.

Naar Mennesker først er gennemtrængt af Bevidstheden om Suggestionens sjælelige Mekanisme og om de Farer, der truer dem selv fra deres egen Suggestibilitet, vil de allerede derigennem have faaet Betingelser for at være paa Vagt overfor alle saadanne overrumplende Indflydelser. De vil kunne

vænnens til at indstille sig med *Tvivl* og *Kritik* overfor Suggestionens Attentater paa deres Selvstændighed. Som Betingelse for at antage en udtalt Mening — og eventuelt handle efter den — vil de med voksende Bestemthed kræve, at de forinden ved Hjælp af fyldestgørende Grunde *overbevises* om dens Rigtighed, som naturligvis er ganske uberørt af, om Udtalelsen saa gentages aldrig saa mange Gange. De vil med stigende Held stræbe at holde sig immune overfor enhver lumskelig Form for »Stemmingsmitte« og gardere sig mod den Forhøjelse af deres Suggestibilitet, som kunde skyldes Indvirkninger fra deres Følelsesliv. De vil ikke en Gang opgive deres Selvstændighed overfor en nok saa imponerende »Prestige«.

En ganske særlig Vægt maa vi tillægge disse Udviklingsmuligheder, naar vi tænker paa, hvad der er afstedkommet her i Verden — og værst i vor egen Levetid — gennem *Massesuggestionen* og dens specifikke Virkemiddel: Propagandaen. *Massesuggestionen* hviler jo paa en Udnyttelse af det saakaldte »Flok-Instinkt« (i engelsk psykologisk Terminologi: herd instinct), i Kraft af hvilket det enkelte Medlem af et Samfund har Tilbøjelighed til at lade sig suggerere af de øvrige Medlemmer, ukritisk overtage de Meninger, som er gængse indenfor Samfundet, og med blind Lydighed efterleve de Handlingsregler, som det har sanktioneret. Det er aabenbart, at i samme Grad som denne Tendens til at »løbe i Flok« bliver begunstiget, vil det gaa ud over den enkeltes individuelle Selvstændighed, og derfor maa *denne* Suggestibilitet staa som Fjende Nr. 1 for enhver Opdragelse til Demokrati.

Imidlertid beror en Opdragelses Resultater jo ikke paa Opdrageren alene, men tillige paa Indstillingen hos dem, det gælder om at opdrage, — ganske ligesom en Propagandas Muligheder for Sukces ikke afhænger alene af Propagandisten (Agitatoren, »Føreren«), men ogsaa af Mentaliteten hos dem, som er Genstand for Propagandaen. I de Samfund, hvor Flok-Mentaliteten, Modtageligheden for *Massesuggestion*, i Forvejen er trængt tilbage til Fordel for Tendenser i individualistisk Retning, der vil Opdragelsens Opgave bestaa i

(fortsættes Side 14)

HJEMLØSE

Valgbetragtninger
af Dr. Lis Jacobsen.

Vi skal snart have Valg. Hvem skal vi stemme paa?

»Hvem stemmer De paa?« sa' jeg til min gamle Ven, Postmesteren, der var fuld af Forbitrelse over, at nogle af de høje Herrer var saa langsomme i Vendingen med at faa andre af de høje Herrer rensat ud.

»Tja, hvem ska' man stemme paa?« sa' Postmesteren. »Se, de antinationale Partier: *Socialdemokratiet*, *Venstre* og *de Radikale*, som var paa Nakken af Frihedskampen, indtil de saa, at den gik ikke længer af Hensyn til Vælgerne — *dem* vil jeg sku ikke stemme paa. Og *Højre* — som da iøvrigt heller ikke var for adræt i Vendingen — — ved De, saadan en gammel Liberaler som jeg kan ikke gaa hen og stemme paa *Højre*.«

»Men saa er der jo *Dansk Samling*, Postmester,« indskød jeg.

»Ja, ja, ja — *Dansk Samling* — taageomhyllet Reaktion — næ Tak.«

Jeg: »Hvad mener De saa om *Retspartiet*?«

»Kære Frue, jeg er en besindig Mand, jeg udtaler mig ikke offentligt om saa inderlig rettænkende Mennesker. — Men jeg har tænkt lidt paa de unge *Kommunister*; de har jo nu i fire lange Aar ikke dummet sig i Rigsdagen, det er en klækkelig Fordel, naar man staar foran et Valg. Iøvrigt er det mig ikke nogen ubehagelig Forestilling at se min Stemmeseddel paa de unge Mennesker glide ned i Valgbøtten. Der er blot det aber ved — men den Bagatel behøver man maaske ikke at hænge sig i — at jeg er ikke Kommunist. — — Nej, skal jeg være ærlig, saa føler jeg mig hjemløs i den danske Rigsdag.«

*

Hjemløs — Ordet slog mig. Hvor mange af os føler sig ikke i Øjeblikket politisk hjemløse!

Vi var forleden Dag en Snes Mennesker sammen fra forskellige politiske Partier; der var gamle Konservative og unge Radikale, Tilhængere af *Dansk Samling*, *Kommunister*, unge *Socialdemokrater* og en enlig *Venstre*mand. *Venstre*manden, *Kommunisterne* og *Dansk Samlings-Mændene* var ikke i *Tvivl* om, hvor de skulde stemme, men vi andre følte os — som Postmesteren — ude af Kontakt med de gamle Partier. Hvad var Aarsagen til denne forskellige Indstilling? Læserne vil vide det uden at faa Svar, saa udbredt, ja almen er Foreteelsen: *Kommunisterne* og

(fortsættes Side 12)

Kan vi opretholde Landbrugets Produktion?

Hvad Produktionens Størrelse angaar, har Landbrugets Kurs gennem Tiderne næsten til Stadighed været Forøgelse. Det er gaaet Landmanden i Blodet, at det gælder om at faa det mest mulige ud af Jorden, og som Regel har det betalt sig, ikke blot samfundøkonomisk, men ogsaa privatøkonomisk. Der skal meget til, før man gaar den anden Vej. De to Verdenskrige tvang vor Produktion tilbage, men de store Landbrugskriser har ikke altid formaaet det. Da Verdens Kornarealer blev voldsomt udvidede ved Opdyrkningen i de oversøiske Lande i det 19. Aarhundrede, og Kornpriserne faldt, havde Befolkningsforøgelsen i Europas Industriomraader og Fremgangen i Velstand allerede skabt Mulighed for forøget Afsætning af Husdyrprodukter, og dansk Landbrug benyttede Chancen. Først under den sidste store Verdenskrise i 1930'erne, som fulgte efter 20'ernes mægtige Udvidelse af Verdens Landbrugsproduktion, maatte vi ligesom andre Lande en Overgang

Produktion?

Docent Milthers, Landbohøjskolen, skriver i Fortsættelse af sin Artikel om Landbrugets Kurs om Produktionens Opretholdelse og om Konkurrenceforholdene.

tage Reb i Sejlene. Ikke vor frivillige Reaktion overfor faldende Priser, men andre Landes Fastsættelse af Indførselsmængderne, sidst Englands Baconordning, tvang vor Eksport ned.

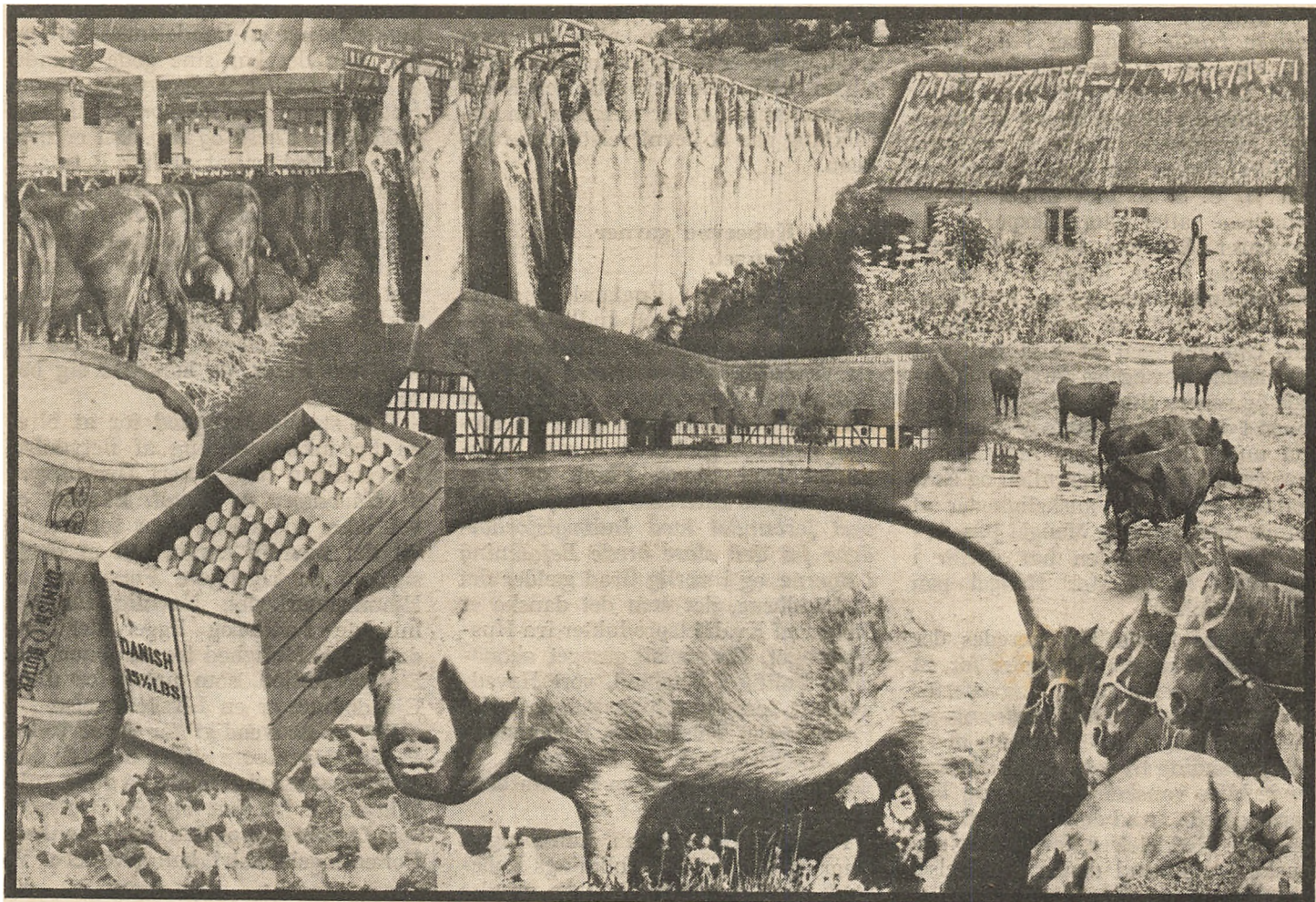
En stor Produktion er blevet en økonomisk Nødvendighed for dansk Landbrug. Den er en Forudsætning for Opretholdelsen af Beskæftigelsen og for det mindre Landbrugs Eksistens. Den er derfor ogsaa nødvendig for en fortsat Oprettelse af Smaabrug. Det mørke Syn paa Landbrugets Fremtidsudsigter, som undertiden gør sig temmelig stærkt gældende, hidrører da ogsaa især fra en Tvivl om,

at vi kan finde lønnende Afsætning for de Mængder, vi tidligere har produceret.

Alle saadanne Fremtidsbetragtninger maa nu i væsentligt Omfang hvile paa et Skøn, der daarligt kan blive helt sikkert. Usikkerheden knytter sig især til den simple Kendsgerning, at de ikke udnyttede Produktionsmuligheder i Verden er saa umaadelig store, og det gælder baade for Landbruget og for Industrien. Fremgang i Industrialiseringen skaber Udvikling af de Bysamfund, som danner Afsætningsmarkedet for Landbrugets Produkter, og Fremgang i Landbruget kan skabe den Overfyldning af Markedet, der giver Tilbageslag. For Landbruget er det afgørende, at der opretholdes en vis Balance under denne fortløbende Udvikling af Produktion og Afsætning.

Jordens dyrkede Areal kan fordobles.

Industriens Udviklingsmuligheder er ingen i Tvivl om, og Landbrugets?

Selv i Verdens gode Landbrugsegne i Europa, Nordamerika, Argentina, Australien og New Zealand findes endnu betydelige Reserver af Jord, der kan inddrages under Kultivering, og endnu mere er til Raadighed i de halvtørre Omraader, som er egnede for Kornavl i Sibirien, Nordamerika, Argentina og Australien. I de nordligere Egne i Sovjetrusland og i Canada har det i nyere Tid vist sig gørligt at udvide Korndyrkningen, og Tropernes Planteproduktion har kun delvis afsløret sin Styrke som Konkurrent overfor de temperede Egenes Landbrug særlig ved Levering af Sukker og Planteolie. En Opgørelse har givet det Resultat, at Jordens dyrkede Areal skulde kunne fordobles, men dertil kommer, at de opdyrkede Jorder, som jo dog er den bedre Del, de fleste Steder kan udnyttes langt stærkere ved bedre Dyrkningsmetoder, og Produktionen kan lægges stærkere over paa de værdifulde Husdyrprodukter, som er blevet vort Speciale.

Produktionen forøget udenfor Europa.

Mellemkrigsaaarenes store Produktionsforøgelse i alle Lande blev bremset under Krisen i 30'erne. Under den nuværende Krig forøgedes Landbrugsproduktionen i de amerikanske og britiske Lande, dog især i de første Aar. Alt i alt er Englands Landbrug naaet til at frembringe $\frac{2}{3}$ af Landets ganske vist ved streng Rationering begrænsede Forbrug, medens Selvforsyningen før Krigen kun var godt $\frac{1}{3}$. U. S. A. blev under Krigsforholdene atter stor Eksportør af Fødevarer. Ligesom i Canada satte man i de første Krigsaar Flæskeproduktionen voldsomt op, men begge Lande har nu igen reduceret den. Omsætningen af Kød har vist den samme Bevægelse først opadgaende og senere tilbage. Mejeriproduktionen i de britiske Lande er ikke forøget under Krigen, som man kunde have ventet. Baade Australien og New Zealand har haft Vanskeligheder at kæmpe med, navnlig Mangel paa Arbejdskraft, og Verden har derfor i Øjeblikket særlig stor Mangel paa Mejeriprodukter.

I Krigens første Tid næredes der her i Landet nogen Ængstelse for, at vi skulde komme til at staa overfor en overmægtig Produktionsfremgang i de oversøiske Lande, saaledes at en Tilbagevending til vort gamle Marked kunde blive vanskeliggjort — og Tyskerne gjorde, hvad de kunde ved forvanskede Meddelelser, for at bibringe danske Landmænd denne Opfattelse. Saaledes gik det ikke, men naturlig-

vis maa vi være belavet paa, at Fremgang paany vil sætte sit Præg paa Landbruget hos vore Konkurrenter, og den øjeblikkelige Mangel paa Fødevarer vil ikke vare ved.

De udækkede Behov.

Men selv om vi saa ligesom efter den første Verdenskrig igen skulde se et Verdenslandbrug i stærk Fremgang, er det unødvendigt at mane den store Bekymring for Overproduktion frem. I alle de oversøiske Landbrugslande var der allerede før Krigen Fremgang i den industrielle Udvikling, og i Krigsaarene har man set en kraftig Tendens til Fortsættelse af denne Linie af Hensyn til Rustningerne saavel som Selvforsyningen iøvrigt. Industrien vil utvivlsomt blive søgt videreudviklet, og Hjemmemarkederne i disse Lande kan ventes at faa stigende Betydning for Landbrugs Afsætning, saaledes at en Aflastning af Konkurrencen paa det engelske Marked ikke skulde være ganske udelukket.

Dernæst maa man tage med i Betragtningen, at der eksisterer en stor Forbrugsreserve i Behovet hos de Mængder af Jordens Befolkning, der ernæres utilstrækkeligt. At faa dette Behov omsat til aktiv Efterspørgsel efter Fødevarer er et Spørgsmaal om Købekraft. Endvidere tæller det ogsaa med, at der er et Skridt fra den netop tilstrækkelige Ernæring til den Kostsammensætning, der vælges af en Befolkning paa et jævnt velstaaende Niveau.

Byens Købeevne gavner Landbruget.

Undersøgelser i England og andre Steder har vist, at en Indtægtsfremgang for de allerdaarligst stillede, for en væsentlig Del anvendes til Forbedring af Ernæringen, og der skal ikke meget til, før den fører til forøget Efterspørgsel efter dyrere Fødemidler som Smør, Flæsk og Æg. Landbrugs Interesse er derfor snævert forbundet med Indtægtsforholdene for den store brede Befolkning i Byerne, og i særlig Grad gælder det et Landbrug, der som det danske er Sælger af Kvalitetsprodukter fra Husdyrbruget. En socialt præget økonomisk Politik i England, vort Hovedmarked, som tager Sigte paa en bedre Fordeling af Velstanden, Bekæmpelse af Arbejdsløshed og Fattigdom, er derfor en Sag der ogsaa har sin økonomiske Betydning for os.

Forbindelsen mellem Landbrugs Kaar og den brede Befolknings Købekraft gælder naturligvis ikke mindre

Hjemmemarkedet, som i Aarene før Krigen havde stigende Andel i Forbruget af vore Landbrugsprodukter. Det vil ikke være imod Landbrugs Interesser, hvis denne Stigning kan fortsætte i Forbindelse med Fremme af dansk Industri som Eksporterhverv, men Eksport maa der under alle Omstændigheder til, hvis vor Mangel paa Raastoffer skal afhjælpes.

Paa længere Sigt er der ikke Grund til at vente andet end, at en Fremgang i den industrielle Udvikling i Danmark som andre Steder i Verden vil skabe Afsætningsmarked ogsaa for et Landbrug i Fremgang her som i andre Lande. En stor Produktion er som sagt blevet en økonomisk Nødvendighed for dansk Landbrug, men det er heller ikke nogen Letsindighed at nære Forventning om saadanne Vilkaar, at en stor Produktion kan opretholdes.

Husdyrproduktionen fortsættes.

Det er ofte blevet hævdet, især af Folk udenfor Landbruget, at vi i dansk Landbrug holder os for ensidigt til den Driftsform, vi nu engang er kommet ind paa med Eksport af forædlede Husdyrprodukter, og det skal naturligvis ikke benægtes, at en Spredning paa flere Varer og flere Markeder i en vanskelig Situation kunde bringe en handelsmæssig Fordel. Men det har sine gode Grunde, at vi fortsætter i Sporet og lægger Hovedvægten paa Eksport af Mejeriprodukter, Flæsk og Æg. Det er med disse Produkter, at vi har Betingelserne for at staa stærkest i Konkurrencen paa Grund af vore naturlige Forhold og som Følge af erhvervede Fortrin, som det vilde være meningsløst ikke at udnytte saa længe som muligt. Herved udelukkes ikke, at andre Produktioner vokser frem og faar den Plads, de kan vise sig berettiget til.

Den største Mulighed for at blive en Produktionsretning af Betydning i Fremtiden har sikkert Dyrkningen af Havesager og Frugt. Eksport er vel ikke udelukket, men formentlig vil det navnlig komme til at dreje sig om en rigeligere Forsyning af Hjemmemarkedet. Navnlig for det mindste Landbrug ligger der paa dette Felt Mulighed for at opnaa den Storproduktion, som netop for disse Ejendomme er en Livsbetingelse.

Det er nødvendigt for os at vælge Produktioner, som stiller Krav til den arbejdsmæssige Indsats og giver fuld Udnyttelse for den faglige Dygtighed, som Landbruget og den dertil knyttede Forædlingsindustri kan præstere. Vi

(fortsættes Side 12)

Fredelig Revolution

Af Adjunkt Heglund Lange

Revolution betyder Omvæltning. Reform betyder Forandring. Grænsen mellem Ordenes Begrebsomfang er glidende, men de er forbundet med vidt forskellige Associationer. »Revolution« leder gerne Tanken hen paa brændende Huse, Barrikader og Guillotiner, »Reform« kan i Bevidstheden fremkalde Billeder af Grundlovsfester, velplejede Husmandsbrug, smukke Kommuneskoler — og Socialkontorer.

Og dog er det altsaa saaledes, at en Reform, om den ellers er tilstrækkelig omfattende og dybtgaaende, kan være ensbetydende med en Omvæltning, en *fredelig Revolution*. En saadan — baa- de politisk og social — staar vi overfor i Dag.

Danmarks Historie kender ikke mange Eksempler paa blodige Omvæltningsforsøg fra den brede Befolknings Side. Gaar vi tilbage til det lange Tidsafsnit i Landets Historie, hvor Bønderne stort set var ene om at repræsentere Underklassen, møder vi kun enkelte Tilfælde, skønt Bøndernes Kaar i flere Perioder nok kunde indbyde dertil. Den danske Adel forstod til fulde at udnytte sin overlegne Vaabenstyrke, politisk over for Kongen, socialt over for Bønderne, og det var tunge Byrder, de store gav Bonden at slæbe paa.

I 1441 rejste Vendelboerne sig til en Opstand, der bredte sig faretruende baade i Øst- og Vestjylland. Men Rejsningen blev knust, Lederne kom paa Stejle, og det blev forbudt Bønderne at bære Vaaben. Under Grevefejden 1534-36 var Bonderejsningen landsomfattende. Vendelboerne spillede en Hovedrolle under Ledelse af Skipper Klement. Herregaarde og Klostre blev brændt, men Johan Rantzau, Kristian 3's Feltherre, overvandt Bønderne i Aalborgs Gader. Klement blev henrettet, og Stormandsklassen var udfriet af en dødelig Fare.

Det er denne Massakre i Aalborg, Joh. V. Jensen omtaler i »Kongens Fald«: »... der blev ikke jamret farlig meget over de to tusinde Mennesker, som Johan Rantzau gruttede ved Aalborg. Der blev Bønderne knust saa tilgavns, at ikke engang Urettens Historie kunde blive overleveret. Efter den Strid faldt der en svær Stilhed over Jylland.«

I 16. og 17. Aarhundrede skete der ingen Bedring i Bondens Stilling. Enevældens Indførelse ændrede den ikke, og i det 18. Aarh.'s første Halvdel forringedes den yderligere ved Indførelsen af Stavnsbaandet. Først i Slutningen af 18. Aarh., næsten samtidig med at de franske Bønder brændte Herregaarde ned under den store Revolution, skete der en total Ændring i den danske Bondes Stilling, en Ændring, der fra Trællesland hævede ham til fri Mands Kaar. Forandringen blev som bekendt ikke fremtvunget gennem en Bonderejsning, men gennemførtes af det enevældige Statsstyre og havde en almindelig Prisstigning og humane Godsejeres Initiativ som væsentligste Forudsætninger. Bondereformerne var af en saa gennemgribende Art, at de var ensbetydende med en *fredelig social Revolution*.

En tilsvarende *fredelig politisk Revolution* gennemførtes i 1848-49. Mens Oprøret flammede rundt om i Europa, og vi havde vort eget Mas med Slesvig-Holstenerne, gik Danmark fredeligt over fra Enevælde til Folkestyre. En stærk Folkevilje stod bag, og Frederik 7. var ikke den Mand, der strittede imod. Der var adskillige, der ytrede Betænkeligheder ved Gennemførelsen af den almindelige Valgret, men ledende Personligheder argumenterede kraftigt for den; de forstod, at det ikke kunde forsvares at udelukke den jævne Mand, der havde kæmpet saa tappert mod Tyskerne. Siden maatte Fol-

kestyret kæmpe en haard og langvarig Strid mod Reaktionen. Milepæle paa Vejen i denne Kamp er Parlamentarismens Indførelse 1901 og Grundloven 1915.

Industrien skabte i 19. Aarh.'s sidste Halvdel en ny Underklasse, Arbejderklassen, der gennem sin stærke faglige Organisation har bedret sin egen Stilling, samtidig med at den i høj Grad har bidraget til det danske Samfunds fredelige Demokratisering, saavel i politisk som i social Henseende.

Ad fredelige Veje har den jævne danske Befolkning saaledes gennem Tiden faaet sin sociale Stilling forbedret og sin politiske Indflydelse forøget. Den rolige Udvikling passer bedst for det danske Sind, hvilket utvivlsomt ogsaa vil vise sig nu, hvor vi staar over for den *fredelige Revolution*, som Gennemførelsen og Udbygningen af den danske Modstandsbevægelses Krav betyder. Ja, Revolutionen er allerede i Gang — uden nogen »lange Knives Nat«. En stærk Folkevilje staar bag de sociale og politiske Krav; Kampen mod Nazisternes Tyranni har givet Liv og Glød i den demokratiske Aktivitet, og de Befolkningsgrupper, der haardest følte Besættelsestidens Byrder, er selv sagt dens utaalmodige og kraftige Pionerer.

Den kommunistiske Folketingsmand, Martin Nielsen, sagde forleden i Tingga, at han efter at være vendt tilbage fra tysk Koncentrationslejr havde fundet meget store Forandringer i det danske Samfund — men Forandringerne var mindst paa Rigsdagen.

Det er ligesaa sandt, som det er sørgeligt.

I Anledning af at det var blevet konstateret, at Privatbanken havde ydet Laan til »Fædrelandet«, fandt Ekstrabladet det naturligt at spørge en af Bankens Direktører, F. Aarup Hansen, hvorledes det havde kunnet gaa til? Direktøren svarede følgende: »Det omtalte Laan blev ydet i 1939, og det blev ordnet paa sædvanlig bankmæssig Maade. Kautionisterne var Bankens store Kunder og havde mange Penge her. Saa der var ubestridelig Sikkerhed. Kreditten er da ogsaa blevet indfriet for flere Aar siden.«

Direktørens Erklæring har beroliget os alle — hvor var det dog godt, at Privatbanken ikke løb nogen Risiko ved at hjælpe Fædrelandet! Det var ellers det, vi var saa ængstelige for.

VORE STATSLØSE

Europa over er der sat en Stopper for Rædslerne, og vi skal til at begynde paa en ny og bedre Tilværelse.

Men der er Mennesker, som er berøvede denne lykkelige Ret, som blev skænket os andre med Befrielsen — vi tænker paa de Statsløse, som Dr. phil. Helmuth Gottschalk skrev om i det sidste Nummer af Frit Danmark. Med denne Artikel rykkede et Problem ind paa Livet af os — et Problem, som maaske de færreste af os har gennemtænkt, hvis ikke vi netop selv har kendt et af disse hjælpeløse, fædrelandsløse Mennesker. Men nu slog Dr. Gottschalk Døren op til det triste kolde Kvistværelse i det danske Samfund, hvor vore statsløse Gæster faar Lov at krybe sammen — saa længe det varer. Det Indtryk vi fik af de Statsløses Tilværelse, levet under evindelig Angst for Fremtiden og i stadig Bekymring for Nutiden, er ikke til at glemme. Ganske vist hører vi i denne Tid om megen Nød og Elendighed, men her drejer det sig for en Gangs Skyld om Forhold i vort eget Hus, hvor vi atter selv regerer og kan gøre, hvad vi vil, og Ansvar for vore statsløse Gæsters videre Skæbne kan vi følgelig ikke afvise.

Disse Mennesker, hovedsageligt Jøder fra Tyskland, der søgte Ly hos os i Aarene efter Hitlers Magtovertagelse og under Krigen, maatte flygte videre til Sverige i 43, og der skete det befriende for mange af dem, at de fik Lov til at arbejde. Nu er de vendt tilbage, taknemlige over at det tilstedes dem, men forpinte over at være tvungne til atter at leve en arbejdsløs Tilværelse paa Bekostning af deres Venners Pengepung.

Da Chefen for den nordeuropæiske Afdeling af U.N.R.R.A., Dr. Nordborg, nylig var i København nævnede han, som et af Europas store Problemer de 600.000 Statsløse, som ingen vil modtage. Det vilde gøre et smukt Indtryk om Danmark, der nu skal indtræde i de forenede Nationers Hjælpeorganisation, ved sin Entre kunde meddele, at hos os findes der ikke mere noget Statsløse-Problem, vi har løst det ved at give vore to Tusinde Gæster Borgerret i Landet.

Dermed har vi ydet en beskedent Skærv til det gigantiske Hjælpearbejde, som skal redde Europas sultende hjemløse Skarer.

Det vil være en smal Sag for Regeringen at suspendere den almindelige Praksis, der siger, at en Udlænding skal have opholdt sig 15 Aar her i Landet for at opnaa Statsborgerret. Lykkeligvis bestaar Regeringen jo ikke af justitsministerielle Kontorchefer, der findes Mænd blandt Ministrene, som den illegale Kamp har ført milevidt bort fra snæversindet Kontoriusseri, og der findes andre, som i nazistisk Fangenskab lærte en Samhørighedsfølelse med alle, der uforskyldt kom til at lide under det Hitlerske Vanvid.

Man har Lov at vente, at disse Mænd nu vil handle i Overensstemmelse med deres Ideer og deres Følelser og gribe Lejligheden til at virkeliggøre en Stump af det humane Ideal, der var et af Modstandskampens Maal.

Løgner og Gestapo

Sognepræst Erik Christensen, Fredericia, har under Krigen ledet K.F.U.M.'s internationale Krigsfangehjælpearbejde i Tyskland. Imidlertid blev han i April 44 fængslet af Gestapo, fordi han havde hjulpet en illegal Jødinge. Pastoren havde hele Tiden følt — og i Fængslet blev han fuldt og fast overbevist om — at det havde været forkert af ham, at støtte dette Menneske i at »købe sit Liv med en Løgn«. Pastoren har nu paa Priors Forlag udsendt en Bog »Vort eneste Haab«, hvoraf det fremgaar, at han er meget bange for Løgner, som den i Krigen Tid har manifesteret sig blandt Menneskene. Det er dog mindre Nazisternes uhyggelige og fordærvelige Løgne, som beskæftiger ham, end de Løgne vi andre anvendte overfor Fjenden i Forsvaret for det illegale Arbejde, for vore Kammeraters Liv og for vort eget.

Da Præsten og hans to Medarbejdere blev fængslede, fik de Lejlighed til at blive enige om, at de i et og alt vilde holde sig til Sandheden, ogsaa hvis der blev stillet Spørgsmaal, som kunde bringe andre i Vanskeligheder. I den Maaned, de sad fængslede, var det dem en stor Trøst, at de havde taget dette Standpunkt...

Man maa være uendelig taknemlig for, at denne Form for Sandhedsdyrkelse ikke var almindelig udbredt blandt Gestapos kristne Fanger, og at disse fandt det i dybere og sandere Overensstemmelse med deres Religion at lyve og lyve milevidt ind i Torturens Helvede, for intet at forraade om Lysets Kamp mod Mørkets hæsligste Magt.

Man har ikke Lov til at tænke andet, end at Pastor Christensens Bog er velment — men naar man læser den, paakommer der En alligevel et stærkt Ubehag over denne Sandhedens Ridder, der forkynnder, at hans Bog burde være udkommet under Krigen, men at det ikke var muligt, saalænge Tyskerne var her — »illegalt kunde jeg ikke gaa med til at udsende den«, og ingen Forlag turde løbe Risikoen. Det var kranke Vilkaar, Pastoren bød den Sandhed, som det nu er ham saa magtpaaliggende at faa meddelt Offentligheden. Hvorfor udsendte De ikke dengang Bogen paa eget Forlag, Pastor Christensen? Nu er der ikke saa stærkt Brug for den — vi er holdt op at lyve for Gestapo.

Kate Fl.

Svær Bekymring

Ved Hvidsten-Gruppens Bisættelse fra Grundtvigskirken sagde Kommandørkaptajn Hammerich: »Der opvokser nu en Slægt, som ikke taaler, at der tales nedsettende om Danmarks Frihedskamp og Danmarks Frihedsraad, om det saa er paa Tinge«. Disse Ord foranledigede Folketingsmand, Prof. Hvidberg, til paa Nationaltidendes Kirkeside at gøre Hammerich opmærksom paa, at Kirken ikke var Stedet til at fremsætte *partipolitiske Antydninger* — om Frihedsraadet da skulde være sacrosanct, og om det skulde være unationalt at øve Kritik? I Nationaltidende for 22. Juli findes, stadig paa Kirkesiden, et Indlæg fra Overlæge, Kjeld Tørning, der bl. a. spørger, om nedsettende Tale og Kritik da er det samme for Prof. Hvidberg? Hvis ikke er hans Angst jo meningsløs. »Jeg tror ikke, at Hammerich eller nogen anden herhjemme har noget imod, at baade Sørensen og Jensen i Frihedsraadet kritiseres, men jeg tror, at han med mig og mange har meget imod den nedrakkende og perfide Form, som megen partipolitisk Kritik paa Tinge og udenfor Tinge har haft og ulykkeligvis stadig har.«

Hvidberg erklærer derefter, at det han er paa Vagt overfor er, »at en Form for Nazisme skulde stritte ind i Hjertet paa os, ogsaa paa de bedste iblandt os — hvortil jeg regner Kai Hammerich«.

Det er sandt, at Flemming Hvidberg altid har været en Hader af Nazisme og forfulgt den, naar han kunde komme afsted med det. Godt at han i Besættelsestiden vidste, hvad Nazisme var — nu ved han det i hvert Fald ikke mere. Det er uden Grund, Hvidberg gør sig Bekymring for Hammerichs Hjerte

Fem tyske Krigsfanger, alle tidligere Officerer i Rommels Afrikakorps, er for et Par Dage siden blevet hængt ved Fort Leavenworth, Kansas, dømt for Mord paa en Medfange, der ikke var Nazi, i en Lejr i Oklahoma i Januar.

Flere lignende Mord har fundet Sted, men det er første Gang, udenlandske Krigsfanger bliver henrettet i U.S.A.

DEN NYE ENGELSKE SKOLE

I disse Aar, hvor Bomberne har regnet ned over England, har den offentlige Diskussion i høj Grad drejet sig om Skolespørgsmaal. Ikke mindre end tre store Kommissioner er blevet nedsat og har afgivet deres Betænkninger, nemlig Norwood-Kommissionen, der behandlede Spørgsmaalet om Undervisning og Eksaminer ved den højere Skole, Mc.Nair-Kommissionen, der behandlede Spørgsmaalet om Læreruddannelsen, og Fleming-Kommissionen, der behandlede Spørgsmaalet om Public schools og deres Demokratisering.

Størst Diskussion fremkaldte den »Hvidbog«, *Educational Rekonstruktion*, som Undervisningsministeren, Mr. R. A. Butler i 1943 fremlagde. Tilslutningen til dens meget fremskridtsvenlige Skoletanker var imidlertid saa stor, at den kom til at danne Grundlaget for den Skolelov, der blev vedtaget af Parlamentet den 3. August 1944. I Følge denne Lov faar England fra 1. April 1945 en fuldstændig Enhedsskole fra Barnets 5. til dets 18. Aar med Undervisningspligt fra det 5. til det 15. Aar, altsaa en tiaarig Folkeskole, — i Modsætning til vor syvaarige, som det i 1937 trods stærk Agitation var umuligt at udvide til en olteaarig Folkeskole. Den engelske Skolelov fastsætter yderligere, at Skolepligten hurtigst muligt skal udvides til det 16. Aar.

Desuden fastslaar Loven, at alle Børn skal gaa i »Secondary Schools«, d. v. s. at der ikke længere skal være Forskel paa Landsbybørns og Bybørns Skolemuligheder, — hvilken kolossal Ydelse dette er, forstaar man bedst, naar man tænker paa vore udelte Landsbyskoler, hvor Børnene efter Børnetallets Størrelse stadigvæk kun gaar i een, to eller tre Klasser i Løbet af deres syv Skoleaar.

Den engelske Skoles Struktur bliver derefter for alles vedkommende: *Primærskolen*, der deles i »Infant schools« fra 5 til 7½ Aar og »Junior schools« fra 7½ til 11 Aar. »Infant schools« er en Slags »Børnehaveklasser«, hvor Arbejdet bygger paa Børnenes Leg og frie, skabende Arbejde. De har været anvendt under Evakueringen under Kriegen og givet saa gode pædagogiske Erfaringer, at man har ønsket at indføje dem i den obligatoriske Skole. Desuden skal der overalt oprettes *Børnehaver* for Børn i 2—5 Aars Alderen.

Kæmpeskoler med 2000 Børn.

Oven paa Primærskolen følger *Sekundærskolen*, der deles i tre Afdelinger, fordi man samtidig med, at man vil give alle samme Muligheder, ogsaa vil differentiere efter Anlæg og Ønsker og efter Samfundets Behov af Arbejdskraft paa de forskellige Omraader. De tre Afdelinger er »Grammar schools«, der gaar fra det 11. til det 16—18

Aar og svarer til vor højere Skole, »Technical schools« for de samme Alderstrin, der er en ny Skoletype, som skal forberede baade til Erhvervslivet og til en højere teknisk Uddannelse, og »Modern schools« for 11 til 15—16 Aars Alderen, der er eksamensfrie, almindennende, praktisk betonedede Skoler. Kimen til Modern schools blev lagt i Ha-

Af Inger Merete Nordentoft

dowrapporten, der udkom i 1928, og som i høj Grad har været Forbilledet for vor Lovgivning om den eksamensfrie Mellemskole, en Lovgivning, der desværre langt fra er ført ud i Livet, og som kun gælder for Byerne.

De tre Skoletyper i Sekundærskolen kan dels være tre adskilte Skoler i samme Distrikt og dels tre forskellige Linier i samme Skole. Det sidste er Tilfældet i London, hvor Sekundærskolerne anlægges som Kæmpeskoler med indtil 2000 Børn. Lederne af disse Skoler er fritaget for alt administrativt Arbejde, saa de kan hellige sig det pædagogiske Arbejde.

England har stadig Tillid til sine *Public schools*; de bliver nu ved Hjælp af Stipendier aabnet for den jævne Mands Børn, men desuden opfordres Kommunerne til at oprette *Kostskoler* for Sekundærtrinnet.

Et Særkende for den engelske Skole er, at den adskiller Primærskolen og Sekundærskolen og lægger dem i hver sin Bygning, der saa kan tilpasses de to forskellige Aldersgruppers Behov. Der bygges forholdsvis mange smaa Primærskoler, saa de smaa Børn faar kort Skolevej, og baade Primærskoler og Sekundærskoler indgaar som vigtig Led i de Planer, hvorefter Englands sønderskudte Byer genrejses. Sekundærskolerne bliver Kærneceller i de Medborgercentre, der bliver rejst paa Land som i By, og som ikke blot rummer Bibliotek, Aula med Teater, Værksteder og Studiekredsværelser, men ogsaa Marketenderi og Selskabslokaler.

Intelligens og Arbejdsevne det vigtigste.

Udskillelsen til de tre forskellige, men efter Loven ganske sideordnede Skolefor-

(fortsættes Side 14)

Lille engelsk Skoledreng i Færd med at tegne

FRIHEDSSANGEN I NORGE

Af OTTO GELSTED

En stor Lykke og Ære er det for et Land, naar det som Norge har Digtere, der har Ordets og Sindets Magt, saa de kan give Folkets Følelse og Vilje Udtryk ogsaa i en Tid, der kalder paa Nationens dybeste Kræfter.

Man har sammenstillet tre Digternavne og understreget deres nationale Betydning: *Arnulf Øverland* er den store Repræsentant for dem, der i Fængsel og Koncentrationslejr trodsede Tyskernes Vold og Tortur. *Nordahl Grieg* løftede i sit Fald Sejrens Banner som en Fane af Ild over Landet. *Gunnar Reiss-Andersen* prises som den ypperlige Tolker af Emigranternes Indsats. Men dermed er Rækken ikke udtømt. Et Digt gik Norge over, anonymt og i illegale Afskrifter fra Mand til Mand, og naaede ogsaa Danmark og Sverige med sin faste, urokkelige Tone: *Inger Hagerups*: De brændte vore Gaarde, de dræbte vore Mænd. Og en ung Digter sprang frem og genfandt Tønnen fra Runebergs Fänrik Ståls sagn og fik sin fortjente Plads i det norske Folks Hjerte. Hans Navn er *Leif S. Rode*. Her skal kun Griegs »Friheten« (Gyldendal Norsk Forlag) og Rodes »Men det steg en grotid« (J. G. Tanums forlag, Oslo) gøres til Genstand for nærmere Omtale.

Nordahl Grieg er tidligere naaet højt, baade som Lyriker og som Dramatiker, ikke mindst i de storartede sociale og historiske Skuespil »Vor ære og vor magt« og »Nederlaget«. Men aldrig er han naaet en saa lysende Fjeldtinde som i det Digtbind »Friheten«, hvori hans Digte fra Kriegen er samlet. Det kan være et Spørgsmaal, om noget Folk ejer en skønnere Fædrelandssang end hans 17. Maj-Digt fra 1940: I Dag står flaggstangen naken blant Eidsvoll's grønnende træer.

Ikke et Digt i hele Samlingen er undervægtigt, det meste er purt Guld.

Vi vidste allerede fra en Ungdomsbog som Digtene »Norge i vore hjerter«, hvor dybt han følte sig knyttet til sit Land. Men Kampens brændende Alvor skulde give hans Digtning en Rejsning som aldrig før. Paa mange Maader havde han skolet sig til at løse den Opgave at blive Kampens og Befrielsens Digter. Gennem Rejser, gennem en stadig stærkere Fordybelse i Samsfundets Forhold. Her gik hans Udviklingskurve i samme Retning som Øverlands. Begge blev radikalt overbeviste om, at Digteren ikke kunde unddrage sig Samsfundskampen. Begge følte med stadig stigende Klarhed, at de ikke kunde leve og digte blot som Enere og Individualister.

I »Friheten« taler Grieg med en underfuld Naturlighed, paa een Gang meningsfuldt og musikalsk og mundtligt, uden Antydning af Bombast, med en fri umiddelbar Følelse bævende i Stemmen — selve Rytmen er et Udtryk for det Ord, der er Digt-samlingens Titel: det hellige Ord: Friheden.

Hans Sind er som det »lænkeforagtende hav«, hvorom han taler i Digtet om Eidsvoll og Norge.

Disse Digte har en simpel klar Billedkraft, der ikke er overgaaet i nordisk Poesi. Den brændende Alvor bag Ordene slaar ud i lyse Flammer af Vilje og Mod. Og som en dyb rød Ildstriben i Horisonten gløder Smerten, en haard og vild Bitterhed over de pinte og dræbte, over de sprængte Skibe og det sønderflængede Fædreland.

Og bag Digtene lever Norges Land i Nytaarsnattens Snelys, i Vaarens Trækfuglebrus, i Stovregn fra Fos-sene og i Midnatssolens Blus. Det pragtfulde Sprog smelder som et

Flag, naar han taler om Flyvernes stormblaa Flok eller om Spitfireflyvernes Graagaas-Træk. Og det faar fine forelskede Toner, naar han mindes det skiftende Lys over Land og Hav —Morgenen, der kommer med Havets vaade og blege Vejr. Men Sproget kan ogsaa blive haardt og stejlt som Landet selv:

Mørk står en øy av hav,
ensom og kald og bar.
Dette er Norges land.
Dette er alt vi har.

Vinterens svarte storm,
sommerens skoddesus
styrker det øde land:
isflak og stein og grus.

Her er vår jord, vårt hjem.
Men våre sinn ble skapt
langsomt i bildet av
landet som vi har tapt.

Versene er skrevet paa Ishavet i Juli 1942, og der staar en Ishavskulde af ukuelig Modstandsvilje fra de korthugne, trodsige Linier.

Hvor blidt og barneømt et Sind er der til Gengæld i disse Vers fra Digtet om London under de tyske Bombardementer:

Langs mitraljerte veier,
på bombete busser og tog,
frem mellom byens ruiner,
har konen på hjørnet dog
fått sine asters fra landet . . .
Opp i morgenrå gater
strømmer flokker av småbarn,
kjellernes bleke soldater.

Er det som glimter i himlen
uttrykkelig gjort for de små?
Ballongenes sølvefanter
lunter omkring i det blå.
Og der, hvor om natten er slagmark
og luftvernkanonene smeller,
står piker langs speilglasruter
og kikker på hattemodeller.

Fint trøster han den norske Ungdom, der i Sverige ventede paa Befrielsen og fortæller den, at Taalmod ogsaa er Mod. Han mindes sin Ungdomsven Viggo Hansteen, en af de

første intellektuelle Tyskerne skød, og glemmer ikke sine gamle Kammerater Sømændene. I et ufuldendt Digt, der afslutter Bogen, skildrer han et bombeflænget Skib, der gaar ned, mens Røg og Flammer slaar fra Dækket — det er Slut. Man kan ikke lade være at tænke paa hans egen Død i en brændende Flyvemaskine over Berlin. Ogsaa for ham er det Slut, og hans Værk blev afsluttet som Digtet om Søfolkene. Han selv blev en af »de unge døde«, som han engang viede en Bog. Men om hans eget Eftermæle gælder, hvad han skrev om andre faldne i Digtet »De beste«:

De beste blir myrdet i fengslet,
sopt vekk av kuler og sjø.
De beste blir aldrig vår fremtid.
De beste har nok med å dø.

Slik hedrer vi dem, med avmakt,
med all den tomhet vi vet,
men da har vi sveket de beste,
forrådt dem med bitterhet.

De øket det livet de gikk fra.
De spøker i nye menn.
På deres grav skal skrives:
De beste blir alltid igjen.

— — —
Et Digt, der længe har været godt kendt, og som gik Norden over i navnløse Afskrifter, handlede om nogle Buschauffører fra Oslo- Hønefoss-Ruten, som Tyskerne med Pistoler tvang til at køre for sig med det Resultat, at Chaufførerne kørte sig selv og 150 Tyskere ud over Fjeldvejen og ned i Afgrunden. Det var en udbredt Mening, at Digtet skyldtes Nordahl Grieg. Men det var af en ung Digter *Leif S. Rode*, som i alt Fald uden for Norge var aldeles ukendt. Han vil ikke være det mere. Selvom han ikke naar Griegs geniale Højder, er hans Digte »— *men det steg en grolid*« saa stærke, at de vil blive husket.

Han støtter sig til Runeberg og henviser selv til ham som et Forbillede, naar han sammenligner en af sine Helte med Sven Duva. Det er den kæmpestærke Smed i Hjelmeland, der med et dobbelbelagt Heltenavn hedder Fjellberg, og som uden at forstaa ret meget af det dømmes til Døden

af Tyskerne, fordi han med sine Bjørnekrafter har slæbt et helt Vaabenlager op i Fjeldet og gemt det, saadan som hans Kaptajn har givet ham Ordre til. Leif Rode forstaaer at gribe en saadan folkelig-heroisk eller gribende-tragisk Situation og levedegøre den uden at forfalde til det teatraliske.

Et af Samlingens bedste Digte skildrer en Skoletime, hvor Læreren netop har fortalt Børnene om Barnemordet i Betlehem, da en Quisling træder ind og slæber af med to jødiske Børn, der skal deporteres til Dødsfabrikerne i Tyskland eller Polen. Alle Børnene hulker af Skræk, men Bjørg, der har det med at blive hysterisk og faa synske Fantasier,

dirrer konvulsivisk og peger med rystende Haand paa Quislingen — hvid som et Lig hviner hun: »Frøken, det er Budet fra Herodes!«

Gribende er ogsaa Digtet om den unge Pige, der kommer for at tage Afsked med sin dødsdømte Kæreste, og de to usalige Mennesker kan ikke finde paa noget at sige til hinanden i disse sidste bitre, overvældende Minutter, indtil Manden i Nødens Stund endelig faar fat i en Redningsline og siger de Ord, der løfter dem op over Stundens Pine og som kan fyld hendes Hjerte: »Alt for Norge — Kathrine!«

Lykkelige Norge, der i Nødens Stund fandt Digtere, der kunde give Landet Mæle!

Det sidste Billede af Norges store Digter, Nordahl Grieg, der findes i den omtalte Digtsamling »Friheten«. Grieg er fotograferet i sin Krigskorrespondent-Uniform. Det var Grieg, der i 40 førte Norges Guldbeholdning i Sikkerhed til England.

Udrensningen af Tjenestemænd

Et Fællesudvalg er nedsat.

I Begyndelsen af Juni Maaned afholdt Frit Danmarks Tjenestemandsgupper et Møde med ca. 60 Tillidsmænd fra de mange forskellige Administrationsgrene under Stat og Kommuner. Et Fællesudvalg, som har konstitueret sig paa et Møde Onsdag den 20. Juni, bestaar af følgende Personer:

Statens Centraladministration og herunder hørende Institutioner: Ekspeditionssekretær *Kampmann*, Generalsekretariatet for Regeringens Beskæftigelsesudvalg, Fuldmægtig *Hans Topsøe-Jensen*, Justitsministeriet, fg. Kontorchef *Michael Hartmann*, Ministeriet for særlige Anliggender, Sekretær *Jørgen Bredsdorff*, Hovedrevisoraterne, Ekspeditionssekretær *Ove Lissner*, Overinspektionen for Børneforsorg. *Etaterne:* Overportør *Meldgaard Kristensen*, D.S.B., Postpakkemester *Orla Hansen*, Postvæsenet, Toldassistent *A. P. Olsen*, Toldvæsenet, Overassistent *B. Husson*, K.T.A.S. *Københavns Kommune:* Arkitekt *F. Teisen*, Stadsingeniørens Direktorat, Overassistent *Knud Jensen*, Belysningsvæsenet, Skattekontrollør *B. Scheuer*, Rodekontorerne, Fuldmægtig *Erling Pedersen*, Overborgmesterens Sekretariat, Sporvejsfunktionær *K. Danebod*, *Københavns Sporveje.* *Frederiksberg Kommune:* Overassistent *J. H. Bentzen.* *Gentofte Kommune:* Civilingeniør *A. Ejrnæs.*

Som Repræsentant for Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbundets Statskontor-Afdeling er Udvalget endvidere tiltraadt af Sekretær *P. Døssing*, Det statistiske Departement,

Fællesudvalget er straks gaaet i Gang med at behandle de mange Sager mod udanske Tjenestemænd, som under Besættelsen og i Tiden efter Befrielsen er modtaget af Frit Danmarks Tjenestemandsgupper, og det er Hensigten at tilsende Auditøren ved Tjenestemandstolens det indgaaede Materiale. Samtlige Tjenestemænd og andre ansatte inden for Staten og Kommunerne opfordres til at bistaa Fællesudvalget med dette Arbejde ved at indberette alle Oplysninger om alle udanske Tjenestemænds Handlinger og Færden under Besættelsen. *Kun ved aktiv Indsats fra hele Tjenestemandstanden vil det være muligt for Auditøren ved Tjenestemandstolens at gennemføre en almindelig Undersøgelse af alle — berettigede og uberettigede — Anklager mod Tjenestemændene.* Fællesudvalget vil søge at formidle dette Arbejde, og derved bidrage til en ensartet Opdræden fra Tjenestemændenes Side i alle disse Sager. *Maalet maa være en Tjenestemandstand, som Befolkningen paa et*

hvert Punkt kan have Tillid til under den kommende vanskelige Genopbygningsperiode for vort Land.

Som Udtryk for det ensartede Syn, der hersker blandt Tjenestemænd om en retfærdig Udrensning indenfor deres Stand har der været ført Forhandling mellem Fællesudvalget og Centralorganisation I og II samt Danske Statsebedsmænds Samraad, hvor det blev oplyst, at Centralorganisationerne straks efter Regeringens Dannelse har haft Konferencer med Finansministeriet om Udrensningsspørgsmaalet, og at der, da Regeringen havde udarbejdet Lovforslaget, har fundet Forhandling Sted mellem Finansministeriet og Centralorganisation I og II, Danske Statsebedsmænds Samraad og Danmarks Lærerforening, ved hvilken det forelagte Lovforslag i Hovedtrækkene blev tiltraadt.

Ved Forhandling mellem Fællesudvalget og de forhandlingsberettigede Centralorganisationer blev der endvidere opnaaet Enighed om fremtidig at staa i Forbindelse med hinanden vedrørende Udrensningen indenfor Tjenestemandstanden og om, at Fællesudvalgets Opgave er løst, naar Udrensningen er sluttet indenfor Tjenestemandstanden.

En tilsvarende Aftale er truffet med Kommunalforeningerne i de tre Hovedstadskommuner, Dansk Kommunalarbejderforbund og Dansk Kedel- og Maskinpasserforbunds kommunale Afdeling.

Alle Henvendelser til Fællesudvalget kan rettes til hvert enkelt af dets Medlemmer og Udvalgets Sekretær, *Jørgen Jensen*, Arbejds- og Socialministeriet. Skriftlige Henvendelser kan sendes til Frit Danmarks Sekretariat, Smallegade 41, hvor en Repræsentant for Fællesudvalget ogsaa kan træffes hver Torsdag fra Kl. 17 til 18.

Hvorfor ikke Folkeflytning?

Fra Legationsraad U. Malthe-Bruun har vi modtaget:

I Anledning af den Diskussion som føres i Pressen angaaende de danske Sydslesvigeres Ønsker om at blive befriet for tysk Herredømme og Danmarks Stilling hertil, vil jeg gerne have Lov til at fremføre, at den naturligste Løsning paa Spørgsmaalet efter min Mening maa være at foretage en Befolkningsflytning, saaledes at de danske Sydslesviger flyttes til Nordslesvig og de tyske Nordslesviger flyttes til Sydslesvig.

Herved opnaas foruden en Hjemførelse af Sydslesvigerne tillige at Grænsen bibeholdes, og at Danmark bliver en ren Nationalstat.

Det har iøvrigt forbavset mig, at der ikke forlængst er fremsat Ønsker om at søge de tysksindede illegale Nordslesviger udvist af Riget, og deres Ejendom inddraget af Staten — i Lighed med

hvad der ønskes for alle andre tyske Ejendomsbesidderes Vedkommende i Danmark. Værdien af Ejendommene kan jo passende afskrives paa Tysklands Gæld til Nationalbanken.

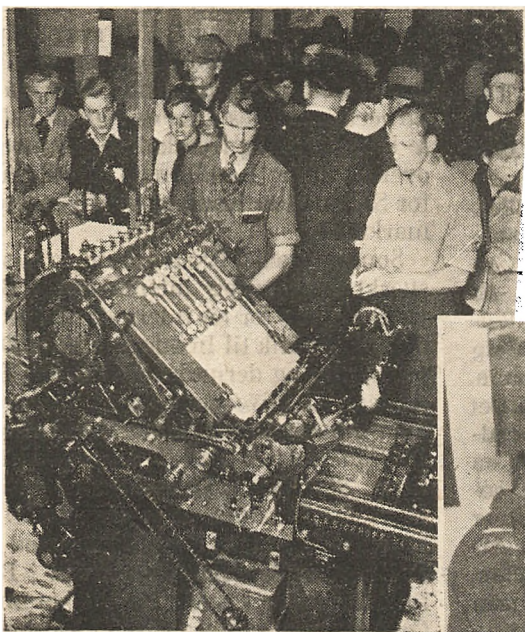
EN BY BYGGES OP

Genopbygningen af det krigshærgede Europa er ved at komme i Gang. Her er et konkret Eksempel paa, hvorledes Genopbygningen af en krigshærged By kan gaa for sig. Det er hentet fra et tidligere Tidspunkt af Krigen. Man kan dele Genopbygningen i 7 Stadier, karakteriserede af Byens Hovedfunktioner i de forskellige Stadier af Genopbygningsarbejdet og de evakueredes Tilbageflytning.

Paa det første Stadium var Byen hovedsagelig et militært Centrum. Det vigtigste var Levnedsmiddelforsyningen, og der blev lagt størst Vægt paa, at Byen saa hurtigt som muligt skulde kunne sørges af sit eget Opland. Landbrug, Dyrkning af Urtehaver og Fiskeri i Byens Nærhed maatte derfor bringes i Orden hurtigt. Samtidig repareredes Broer, og man begyndte at istandsætte og bygge Huse, og Brændselsforsyningen blev organiseret. Soldater og militære Pionerorganisationer udførte alt Arbejde. Paa andet Stadium blev Byen et »Trafikcentrum«. Tilførslen af Vand, Gas og Elektricitet kom nu i Gang. Ved Evakueringen havde man ført med sig alle Planer og Kort over disse Net, og de kunde udnyttes nu.

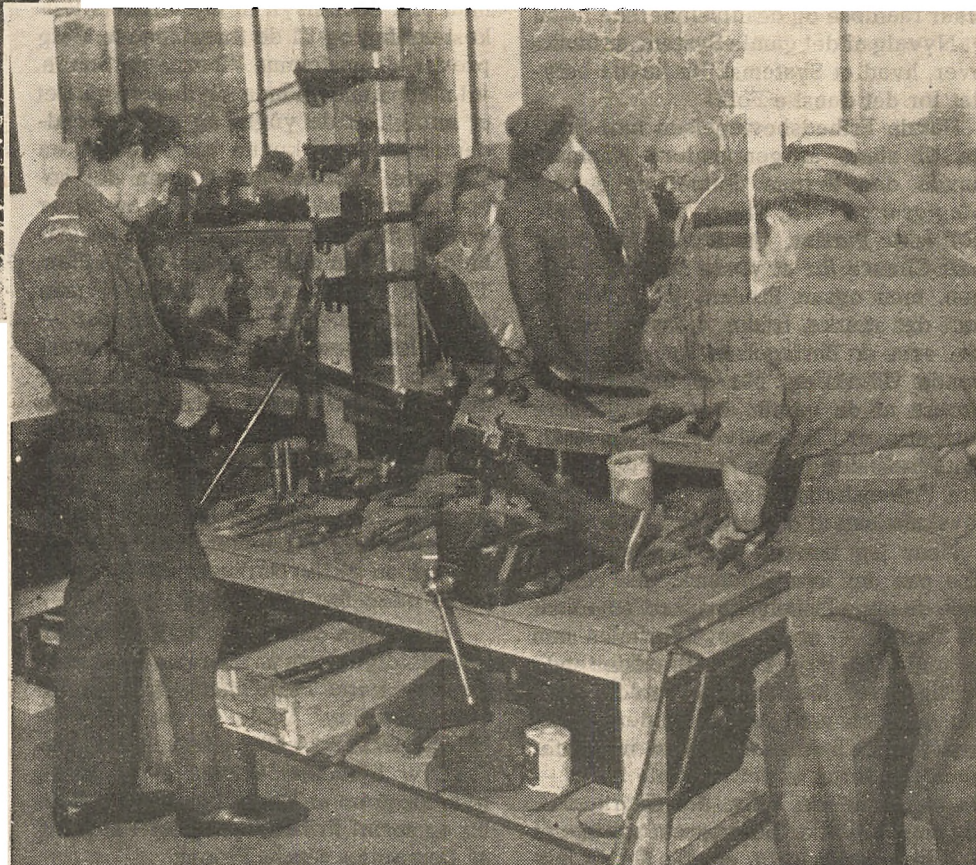
Først efter dette begyndte civile at flytte ind i Byen. Det tredje Stadium karakteriseredes af, at Handelen kom i Gang, det fjerde af Industriens Start. De første Industrier var Reparationsværksteder, Brød- og Charcuterifabrikker. Hver eneste Arbejder, der vendte tilbage, fik sine Kvalifikationer nøje undersøgt, og Arbejdsgiveren skulde garantere et halvt Aars Ansættelse, samtidig var det Arbejderen forbudt at skifte Arbejde i den Tid. Sammen med de Handlende og Industriarbejderne vendte deres Familier tilbage, fordi Mændenes Afsondring fra dem vilde skade Arbejdets Intensitet og Moralen. Derfor maatte Skolevæsenet bygges op paa det femte Stadium og Forsørgelsesvæsenet paa det sjette. Først paa det syvende Stadium blev hele det administrative Apparat genopbygget.

I Begyndelsen var al Forvaltning militær, men lidt efter lidt overflyttedes flere og flere Samfundsfunktionærer til Civiladministration og Arbejdskraft. I September 1941 begyndte Genopbygningsarbejdet, og i August 1943 var hele Arbejdsmaskineriet paa civile Hænder. Den første Funktion, som gik til civil Forvaltning, var Sanitetsvæsenet med Lægebehandling, Syge- og Barnepleje og Hygiejne, i Marts 1942. Den 1. Maj overgik Handel, Industri, Jordbrug og Skovhugst til civil Administration, og i Løbet af Sommeren kom næste Skridt: Bygningsarbejdet. Næste Skridt var Folkeforsørgelsen i Efteraaret 1942 og derefter Skolevæsenet. Politi og Domstole var længst under militær Kontrol.

Herover ses det arbejdende illegale Trykkeri.

Billedet til højre viser interesserede Udstillingsgæster foran den underjordiske Vaabensmedie.

Paa Frihedsraadets Udstilling »Det kæmpende Danmark« i Frimurerlogen, som abnedes sidste Søndag, vækker Afdelingen med Torturredskaber megen Opsigt. Billedet øverst viser Trængslen foran Væggen, paa hvilken Torturinstrumenterne er ophængt. Besøget paa Udstillingen har været saa stort, at det har været nødvendigt at lukke Udstillingsgæsterne ind i Hold.

HJEMLØSE

(fortsat fra Side 2)

Dansk Samling, der har været de drivende Kræfter i Frihedsbevægelsen, føler sig naturligvis ikke svigtet af deres Parti; Venstremanden, der ikke tilhører Modstandsbevægelsen, føler sig heller ikke svigtet, da han ogsaa er i Overensstemmelse med Partiet. Men vi andre, der med Stolthed havde set dansk Ungdom rejse sig i Kamp mod Undertrykkerne og deres usle Haandlangere og, med Livet som Indsats, værne Danmarks Frihed, vi kvier os ved at melde os til de passive politiske Partier, der paa et saare sent Tidspunkt blev Medløbere. Vi er ikke i Tvivl om, paa hvilket Parti vi vilde stemme, hvis det var muligt: — paa *Frihedspartiet*; men desværre har det jo samme Fejl som den skønne udkaarne: at det ikke eksisterer!

Jeg forstaar, at da Politikerne med Statsminister Buhl som Ledestjerne sluttede Pagt med Frihedsbevægelsen, sikredes der en roligere Afvikling end om Pagten ikke var blevet indgaaet; men der er for mig ringe Tvivl om, hvem der vandt og hvem der tabte ved den Handel; og jeg føler bittert, hvem der blev snydt: det gjorde alle vi, der havde haabet at kunne fylke os om de Mænd, som med dristigt Fremsyn og personligt Mod havde reddet vort Land fra Nederlag og Vanære.

Det er maaske gold Filosoferen at spekulere over, hvad der kunde være sket. Men kan man lade være, nu da vi staar raadløse og desillusionerede foran et Nyvalg af det gamle System, at tænke over, hvad et Systemskifte havde betydet for det danske Folk!

Havde Frihedsbevægelsen haft Styrke til alene at gennemføre Kampen, havde den derpaa dannet en samlet Magtgruppe ved Siden af de gamle politiske Partier, da havde Danmark haft Chance for at vinde ikke blot Kriegen, men ogsaa Freden. Vi havde da haft det stærke, friske, vidsynte Initiativ, som er Betingelsen for en nyskabende Udvikling. Nu er Bevægelsens Førere af de gamle drevne Politikere lempet over i Defensiven mod en Reaktion, hvis slet dulgte Formaal er at hindre Frihedsbevægelsens store Mission: Nyskabelsen af det danske Samfund.

Naar jeg tænker paa den glødende Tro paa det nye Danmark, der besjælede de unge Frihedskæmpere, som kom til Sverige — og nu ser, hvorledes man er faldet til Føje i det alt udslettende Forlig, hvor Kommunisten holder Møder sammen med Alsing Andersen, og hvor Bertel Dahlgaard sidder uantastet blandt Lederne af det radikale Parti, — da kan man nok blive lidt deprimeret. Og man kan ikke lade være at spørge: er det da *endelig* forbi, er alle Sunde lukkede, Jerntæppet faldet for sidste Akt?

Er det umuligt at danne et Parti med et stærkt og positivt Program, hvorefter vi kan samle os, vi, der saa brændende ønsker, at den unge Kraft, der gav sig Udtryk under Kampen, ikke skal forødes. Er det umuligt at give de Tusinder af politisk hjemløse et Samlingsmaal?

Desværre er det store Øjeblik forpasset. Desarmeringen af Modstandsbevægelsen er vidt fremskredet. Det er ikke de militære Grupper, jeg tænker paa, men det er Bevægelsens Førere. Forleden udtalte en af de bedste, Frode Jakobsen, at Bevægelsens politiske Virksomhed vilde fortsætte »i hvert Fald indtil Valget var ovre«. Man tør nok sige, at der ikke er megen Fanfare i den Udtalelse. Andre af Bevægelsens Førstemænd vil gaa ind i de gamle Partier. Uden at være Spaamand tør man forudsige, at det ikke bliver Frihedsmændene, der kommer til at omdanne Partierne, men Partierne, der kommer til at suge Kraften ud af de gæve Reformatorer. En Mand kan staa stærkt, naar han staar alene, men ikke naar han staar alene indenfor et Parti.

Alligevel øjnes en Mulighed for en Midtsamling af Frihedsbevægelsens Tilhængere.

Et meget stort Antal af disse er aandeligt og socialt venstre-orienterede, men nationalt stærkt positivt indstillet. Nu er det jo saadan, at de gamle venstre-orienterede Partier har staaet en aktiv Nationalpolitik meget fjern. At man p. t. af Hensyn til Øjeblikkets Folketæmning og til de forestaaende Valg prøver at omstemme Piberne en Smule, vil næppe mange lade sig dupere af. Det er muligt, at de yngre og unge Socialdemokrater vil kunne give Partiet en stærkere national Farve, men det socialdemokratiske Parti er dog og bliver et *Arbejderparti*, hvor Kampen for Arbejderstanden maa komme i første Plan. Tilhører man ikke denne Stand, vil man aldrig føle sig og — ikke mindst — aldrig føles som naturligt hjemmehørende her. Det samme gælder Kommunismen. Det maa iøvrigt antages, at dette Partis Ideologi ikke vil blive særlig nationalpræget. Tilbage af de venstre-orienterede Partier er de *Radikale*. Men at dette Parti efter sin Fortid og Nutid ikke kan (og vel heller ikke vil) gaa ind for en aktiv Nationalpolitik, turde være uden for Diskussion.

Jeg spørger derfor som en Ener blandt mangfoldige: kan vi ikke skabe *et venstre-orienteret Parti med positiv national Indstilling*? Vilde et saadant **FRIHEDSPARTI** ikke kunne blive det Hjemsted, vi hjemløse savner — et Parti, hvis Program er Kamp for en ny aandelig og social Frihed, Kamp for Bevaring af Danmarks gamle Frihed.

Lis Jacobsen.

KAN VI OPRETHOLDE LANDBRUGETS PRODUKTION?

(fortsat fra Side 4)

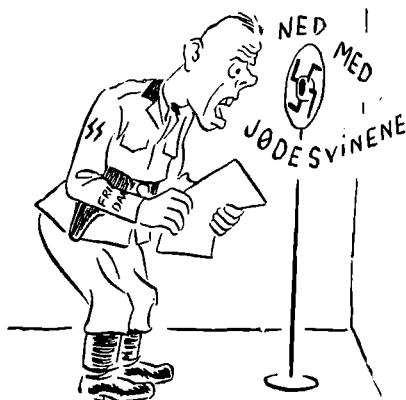
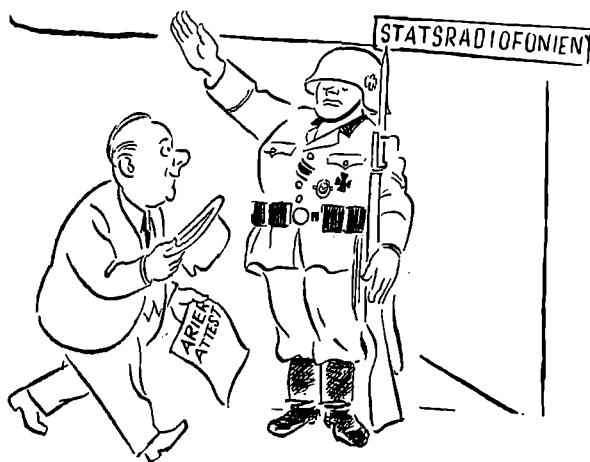
kan derfor ikke nøjes med at sælge Korn eller andre billigere Næringsafgrøder, og for de fleste værdifulde Industriplanter, som kan dyrkes her, gælder det, at Lande med mere Sommersvarme staar stærkere i Konkurrencen. For Kvæghold og andet Husdyrbrug har vi derimod om ikke ideelle saa dog gode naturlige Betingelser, og Afsætningen af Husdyrbrugets Kvalitetsvarer støttes af vor heldige Beliggenhed, selv om den under den moderne Tekniks Indflydelse ikke betyder det, den tidligere har gjort. Et »blandet Landbrug« med Dyrkning af Foderafgrøder og Salg af Husdyrprodukter vil sikkert endnu i lang Tid trods alle Vanskeligheder være den Driftsform, der giver os de bedste Muligheder for at opretholde den store Produktion, vi behøver.

Pessimismen over for Landbrugets Fremtidsmuligheder fik i Mellemkrigsårene Næring fra de svære Kriser, som fulgte med Forøgelsen af Verdens Landbrugsproduktion. *Konjunkturbevægelsernes ujævne Forløb voldte Ulykkerne* og fremkaldte Mismodet overalt, hvor Landbruget producerer for Salg og har Kontakt med Verdensmarkedet.

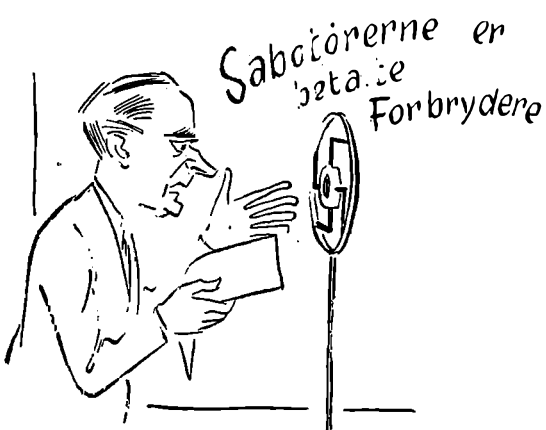
Som udpræget Eksportland er vi saa stærkt som nogen interesseret i Bestræbelserne for en international økonomisk Politik til Imødegaaelse af Depressioner og derunder de Forsøg, der sikkert vil blive genoptaget, for *genem internationalt Samarbejde at øve Indflydelse paa Landbrugsproduktionens Størrelse*. Den bedste varige Hjælp for Landbruget er en Udvikling af andre Erhverv i Forbindelse med en Politik, der fordeler Købeevnen i Befolkningen, og i næste Række kommer Ønsket om at se Forøgelsen i Verdenslandbrugets Produktion ikke standset, men paavirket, saaledes at den i Tempo bedre tilpasses til Mulighederne for lønnende Afsætning.

En mere afbalanceret konjunkturmæssig Udvikling vilde have den største sociale Betydning overalt og ogsaa i dansk Landbrug, ikke blot fordi Kriserne rammer haardt ved at tvinge Landmænd fra Ejendommene, men ogsaa fordi vi derved mere trygt kunde regne med Opretholdelsen af Produktionen. En saadan større Tryghed er af afgørende Værdi for en rationel Udnyttelse af Produktionsmulighederne og for en Politik, der tilstræber at opretholde Beskæftigelsen til ordenlig Løn i Landbruget og støtte Udviklingen af det socialt værdifulde mindre Landbrug.

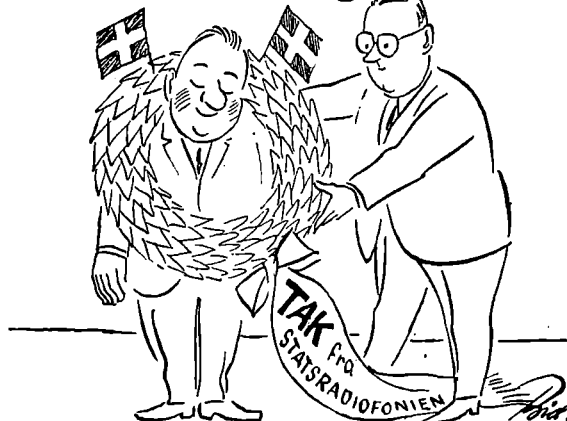
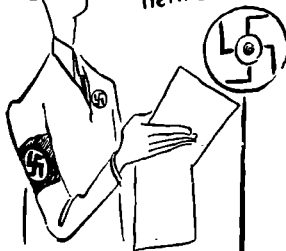
VOR TIDS HELT

- Faren fra Øst, den jødisk bolsjevikiske Pest

Ti danske Banatter og Snigmordere henrettet i Dag

DEN NYE ENGELSKE SKOLE

(fortsat fra Side 7)

mer paa Sekundærstadiet skal ikke som tidligere, og som her i Landet, foregaar ved Hjælp af en Eksamen, idet der klages over, at den tidligere Prøve øvede for stærkt et Pres paa Eleverne, fordi de kæmpede om et begrænset Antal Pladser (jvf. Forholdene i danske Provinsbyer med Statsskole!), ligesom man klagede over, at Lærerne brugte for meget Tid til at træne til Prøverne, — Tid, der kunde have været anvendt bedre til Fremme af Børnenes Udvikling. Grundlaget for Udskillelsen skal dels være Forældrenes Ønsker, dels Primærskolens Iagttagelse og Bedømmelse af det enkelte Barn og dels meget omhyggelige af Skolepsykologer udarbejdede Prøver, der ikke tager Sigte paa at prøve indlærte Færdigheder, men Intelligens og Arbejdsevne. *Loven lover, at saa vidt det staar i menneskelig Magt, skal hvert enkelt Barn have den Opdragelse, der bedst passer for det.* For at sikre dette bliver de to første Aar i Sekundærskolen Prøveaar, hvor Børnene stadig iagttages med Henblik paa en eventuel Overføring til en anden Skoletype. Samtidig bliver der givet Børnene *Stipendier*, saa økonomiske Hensyn ikke skal hæmme de Børn, der egner sig til videregaaende Undervisning.

For de unge, der forlader Skolen i 15 Aars Alderen og gaar ud i Erhvervslivet, bliver der en *obligatorisk Dag-Fortsættelsesskole*.

Advarsel mod for mange Fag.

Om Undervisningsplanen staar der ikke ret meget i Loven, idet den enkelte Skole efter engelsk Skoletradition har en yderst selvstændig Stilling og selv udarbejder sin Undervisningsplan. Kun Eksaminerne er fælles. Der har hidtil været to, men den første, som blev taget i 16 Aars Alderen i »Grammar schools«, erstattes nu med et udførligt Vidnesbyrd, der ikke blot lægger Vægt paa Barnets Kunnen i de forskellige Fag, men omfatter hele dets Personlighed Den anden Eksamen, der tages i 18 Aars Alderen, bibeholdes og er i Fremtiden den engelske Skoles eneste Eksamen. Den, og kun den, giver Adgang til Universitetet. Den bestaar væsentligst af skriftlige Prøver, der tilrettelægges og bedømmes af Universitetskomiteer. Der opgives forholdsvis faa Emner efter eget Valg, tidligere kun tre, men til Gengæld bliver de studeret grundigt. Denne Specialisering bibeholdes, selvom det nu er Tanken, at der ved Siden af de faa Eksamensfag skal studeres en Række andre Fag i et almindende Omfang. Norwoodrapporten advarer udtrykkelig imod at føre et stort Antal Fag op til samme Standard, fordi det medfører en Stereotypisering af Undervisningen og en Uniformitet, som skader baade Skolen og Eleven. Et ikke uinteressant Synspunkt, naar man tænker paa det danske Gymnasium med dets gaanske bestemte Pensa- og Eksamenskrav.

Undervisningen er kun een Side.

I det hele taget mærker man, at Undervisningen kun er een Side af det engelske Skoleliv, og at man tillægger Sport, Elevstyre og Klubber, der omfatter alt fra Teater og Musik over de bildende Kunster til Frimærkesamlere, mindst lige saa stor Betydning. Paa den Maade har de engelske Skoler langt større Mulighed for virkelig at være Børnenes og de unges Samfund, i hvis Styre de selv tager Del. Maalet bliver ikke Kundskabsmeddelelser og Eksamensresultater, men Udvikling af Karakteregenskaber som Initiativ og Selvstændighed, Styrke og Mod, Selvbeherskelse og Hensynsfuldhed.

Det er ikke blot med Hensyn til Undervisningsplanerne, den engelske Skole er præget af Decentralisation. Hele Styret er stærkt decentraliseret.

I Spidsen for Skolevæsenet staar »The Ministry of Education« med Undervisnings- eller rettere Opdragelsesministeren som Chef. Hans Opgave er at fremme Opdragelsen af Befolkningen i England gennem de kommunale Myndigheder, der staar under hans Kontrol, og han har Mulighed for at gribe effektivt ind over for de Kommuner, der misrøgter Skolevæsenet; Kommunerne har derimod Ret til selv at udforme deres Skole- og Opdragelsesprogram.

Til Opdragelsesministeriet er der knyttet to Raad, et for England og et for Wales. Der kan udledes ikke saa lidt af den Kendsergning, at Formanden for det engelske Raad er *Sir Fred Clarke*, Lederen af Londons Universitets pædagogiske Institut og tidligere Formand i den engelske Afdeling af Verdensforbundet for Ny Opdragelse, hvis Afdeling herhjemme nu er *Social-Pædagogisk Forening*, og før dennes Stiftelse var Foreningen *Den frie Skole*.

Alle engelske offentlige Skoler sorterer under de lokale kommunale Myndigheder. Staten giver et Tilskud paa indtil 50 pCt. af Omkostningerne, og det er Tanken, at det skal kunne stige til 64 pCt. De lokale Myndigheder er de folkevalgte Kommunalbestyrelser, der nedsætter særlige Skoleraad, hvori der dels sidder Medlemmer fra Kommunalbestyrelsen og dels Folk med Sagskundskab og Interesse for Skolen.

Hver Skole sit Særpræg.

Bindeledet mellem Centraladministrationen og de lokale Myndigheder er en Stab paa flere Hundrede Inspektører med syv Overinspektører og 10 Distriktsinspektører som Ledelse. Disse Inspektører tilstræber dog ikke nogen Ensartethed, endsiige Ensretning, tværtimod lægger man Vægt paa at behandle hver Skole som en selvstændig Institution med sit eget Særpræg. Man siger ikke, at det skal være saadan og saadan; men man spørger, hvad den enkelte Skole formaar der, hvor den ligger, med det Lærermateriale, den har, og de Børn, der søger den. Man prøver stadig at arbejde med det lokale Initiativ, og kun hvor dette mangler og ikke kan vækkes, griber man ind.

Der er ikke Tvivl om, at der bag Vedtagelsen af denne gigantiske Skolelov ligger en fast Vilje til at forsvare og uddybe Demokratiet i England. Og naar man tænker paa den Træghed, hvormed Talen om Opdragelse til Demokrati bliver mødt mange Steder herhjemme og den taabelige, stillestaaende Selvtilfredshed, der ikke mindst i Skolekredse raader med danske Skoleforhold, bliver man imponeret over det Vidsyn og den Friskhed, hvormed England endnu medens det bar Krigens Aag, har forsøgt at skabe en demokratisk Skole. Opgaven er mægtig, og Vanskelighederne vil utvivlsomt blive mange og store, men naar man læser om disse Planer, der nu skal gennemføres, ja fra 1. April har været i Gang i et udsultet og udbombet Land, gribes man af det Indtryk, at Englænderne har lært af Krigen, at intet er umuligt; man kan, hvad man vil og skal; og dette skal gøres, hvis Demokratiet skal sikres.

Maatte vi Danske have lært det samme.

PAA VAGT MOD SUGGESTION

(fortsat fra Side 2)

yderligere at fortsætte og befæste denne Udviklingslinie og føre den nærmere og nærmere henimod Demokratiets Ideal Og atter her vil det afskrækkende Kendskab til Suggestionens Maal og Midler kunne yde en virksom Støtte: Indsigten i Propagandistens »Ensretnings«-Ideal med dets Fornægtelse af Individualitetens Ret, hans mangehaande »Suggestionstricks« paa Talerstol, gennem Presse og Radio — som den stereotype Indbankning af aldrig beviste Paastande og tankedøvende »Slagord« eller den ugenerte Appelleren til Publikums Lidenskaber og Fordomme —, og ikke mindst hans bevidste Udnyttelse af en paa Forhaand forefunden veludviklet Flok-Mentalitet.

— Men kortere og fyndigere kunde Grundtanken i det ovenstaaende næppe komme til Udtryk, end det er sket i nogle Linier af Longfellow's berømte Digt »A Psalm of Life«:

In the world's broad field of battle,
In the bivouac of Life,
Be not like dumb, driven cattle!
Be a hero in the strife!

Rettelse.

I Artiklen om Landbrugets Kurs i Nr. 11, Side 12, nævntes rationel Foderplanlægning som Eksempel paa Fremskridt, der langsomt vinder Udbredelse i Praksis, fordi der maa en majsommelig Oplæring til. Men Ordet Foderplaner var blevet til Foderplanter og Meningens der- ved forstyrret.

TYSKERNE VAR IKKE ALTID DE STÆRKESTE —

Fra Magister Yrsa Bang har vi modtaget:

Med al Respekt og Veneration for Sven Clausens Virke dog denne Indsigelse mod hans Bemærkning (i F.D. Nr. 10) om Faren for den danske Kultur i det øvrige Land, dersom Sydslesvig med Tiden skulde ønske at slutte sig til Danmark:

Tyskerne har *ikke* altid været de stærkeste i det kulturelle Sammenstød. Goethe-Schiller Periodens aandelige Overvægt gav Tysk et Fripas ikke alene i Danmark, men i en stor Del af Evropa. I den efterfølgende Tid hævdede Danmark sin Aandsform og lagde Grunden til Nutidens bedste Danskertype.

Selv den saa betydelige *tyske* Romanik blev afvist som saadan.

Politisk har Tyskland aldrig formaaet at imponere eller inspirere det danske Folk. Kejser Wilhelms Æra lokkede ofte et — maaske lovlig letsindigt — Smil frem. Det sidste Afsnit af Tysklands politiske Karriere har formentlig for meget lange Tider miskrediteret Folket som politisk Mentor, baade indadtil og udadtil.

Dengang der fandtes Mulighed for at et »alvorligt halvtysk Drag« kunde tegne sig i dansk Kultur, saa Tid og Betingelser anderledes ud. Slesvig havde bl. a. det betydelige Holsten i Ryggen. Den Mulighed, der nu foreligger, er, at Slesvig — endelig, efter tidligere Tidens ofte intensive, men altid forgæves Kamp for dette Maal — kan blive adskilt fra Holsten og derigennem fra det egentlige tyske Omraade, og eventuelt, for de Deles Vedkommende, der med Tiden maatte ønske det, kan føje sig ind i dansk Landomraade og finde ind til sin historiske Bevidsthed som gammelt dansk Land.

Selv om noget Besvær deraf skulde flyde — det undgaas ikke — saa maa dog denne Mulighed tages op til Overvejelse.

Den danske Kultur, med dens dog ret solide Fundament, skulde vel nok kunne assimilere dem, der selv kunde ønske at blive delagtige i den.

Desuden er største Parten af Befolkningen Sydjyder og ikke Tyskere. De har ikke det præjisk-berlinske Præg, som Sven Clausen antyder, der gør Opfattelsen af Livets alvorlige saa vel som humanistiske Momenter uovervindelig forskellig fra vor egen. Man staar her ikke overfor et fremmed »lynne«, i hvert Fald ikke mere end man gør det som Sjællænder overfor Jyde.

Tønder havde i 1920 27 pCt. danske Stemmer. I 1935 havde Byen 67½ pCt. Tiltrods for baade dansk og tysk Beskyttelse af det tyske Kulturelement.

DE NYE BØGER

Frankrig har tabt Melodien.

Ole Vindings: Farlig Fred. Hermanns Forlag. Pris 8,50 Kr.

Med Begærlighed griber man efter en Bog, der drejer sig om Øjeblikkets udenlandske Forhold — vi ved saa lidt herhjemme, og der er saa meget, vi længes efter at faa Besked om. Denne vor Hunger kender Ole Vinding, og hvad var naturlige, end at han hurtigt efter Kapitulationen, allerede sidst i Maj, fløj til Frankrig, sit andet Fædreland for at lave Reportage. Frankrig havde jo været befriet fra September 44 og havde altsaa et Forspring paa ni Maaneder for os — det var Vindings Hensigt at finde ud af, hvad der var sket i dette Tidsspann, om det var noget, vi kunde drage Nytte af. Det er Synd, at hans Interviews og Betragtninger ikke kom frem straks, saa kunde de have forberedt os paa et og andet, som skulde til at ske, men som i Dag, to Maaneder efter forlængst er hændt, saa sikkert som det er en Evighed siden, man herhjemme begyndte at mistænkeliggøre Modstandsbevægelsen og de reaktionære Kræfter slog Kreds om Vraggodset fra de »gode gamle Tider«. Men maaske vilde vi dengang have nægtet at tage Varsel af Begivenhederne i Frankrig. Naar man nu læser disse Skildringer, parallelliserer man, men overrasket bliver man ikke.

Skjules kan det ikke, at Ole Vinding ikke egner sig til at skrive den Bog om Frankrig, som vi tørster efter at læse i Dag. Han kender Paris som sin egen Lomme, han er Bunderer af fransk Aand og fransk Kunst, men saa paradoksalt det end lyder, er det, som om netop denne Forankring i den franske Førkrigstids Kulturliv hæmmer hans Undersøgelstrang overfor det nye — det er ligesom han er for interesseret i, hvordan det gamle har klaret sig. Vinding lader sig beruse af Gensynet med Paris og med sine Venner, Glæden perler i yndefulde Skildringer af kære kendte Steder og i Gengivelsen af aandfulde Samtaler om Kunsten og dens Væsen. Selvfølgelig er Vinding ogsaa saa meget Reporter, at han fanger og sanser den ændrede Livsform og lader Folkets Stemninger fænge i sig — men han tager sig ikke for at skaffe sine Læsere en mere dybtgaaende Orientering af økonomisk, politisk og social Art, og her er det, man føler sig skuffet.

Det interessanteste i Bogen er Interview'ene med *André Malraux* og *Albert Camus*, Redaktør af Frihedsbladet »Combat«. Hans Ønsker for Fremtiden er ypperligt formulerede og dækker ganske den danske Modstandsbevægelses Krav. *Uendelig deprimerende og trist er det imidlertid at læse om, hvor fjernt den franske Frihedsbevægelse synes at være fra sine Drømmes Maal, — og de er ikke kommet dem nærmere siden Maj. Industriefyrsterne, der samarbejdede med Tyskerne, har stadig en overvætted Indflydelse i Samfundet, Sort Børs Handel er Landets Hovederhverv, der er Inflation og Depression, og de politiske Partier — undtagen Kommunisterne, der for Tiden repræsenterer Borgerdyden og Disciplinen — fortsætter med at kompromittere sig paa gammeldags hævdvunden Facon.*

Hvorfor laver Folket ikke Revolution? Aabenbart fordi de er for trætte, de orker det ikke. Men vil de faa Kræfter til det? Kun en enkelt af dem, Vinding har spurgt, tror for Alvor paa, at Folket vil gribe til Vaaben, men de haaber, at de ledende snart vil forstaa, at saadan kan det ikke blive ved at gaa — de haaber paa, at Udviklingen af de Kræfter, som Krigen og Besættelsen uomtvisteligt har skabt i Frankrig, før eller senere vil tvinge Udviklingen ind i det rette Spor. Maatte det gaa saa vel.

Kate Fl.

England nær Afgrunden.

Cassius: Processen mod Mussolini. Rosendahl og Jørgensen. Pris 4,50 Kr.

Pseudonymet skjuler den kendte politiske Skribent Michael Foot. Foot har fundet en ny og meget morsom Maade at skildre den engelske Politik overfor de totalitære Stater i Mellemkrigsperioden: hans Bog, der er skrevet i 1943, former sig som et stenografisk Referat af en imaginær Krigsforbryderproces mod Mussolini i 1945. Herunder passerer hele Englands Politik overfor Italien, Spanien og Tyskland Revy igennem Advokaternes Indlæg og Vidneudsagnene. Særlig virkningsfuldt er det, naar Forsvareren som Vidner fører engelske Politikere og Bladkonger, som har overøst Mussolini med Ros eller som har bidraget til at nedbryde Folkeforbundets internationale Sikkerhedssystem. Bogen efterlader et rystende Indtryk af, hvor nær Baldwins, MacDonalds og Chamberlains Folk var ved at styrte deres Land i Ruin. *C. A. B.*

30 Sekunder over Tokio.

Af Ted W. Lawson. Branners Forlag. Pris 9,75 Kr.

I disse Dage lægges Japans Hovedstad i Ruiner af kæmpemæssige Luftflaader; i Doolittle's berømte Raid i April 1942, der skildres i denne Bog, deltog 16 Maskiner! Angrebet — det første paa Tokio og en Tak for sidst for Pearl Harbor — kom helt overraskende for Hovedstadens Befolkning, der troede sig uørlig, og var derfor ogsaa af stor psykologisk Virkning. Over selve Tokio angreb 7 Maskiner, af hvilke den japanske Radio meldte 9 nedskudte! — En af de 16 Maskiner landede ved Vladivostok; næsten alle de øvrige blev forladt af Besætningerne over kinesisk Omraade. Kun 8 U.S.-Flyvere fik Japanerne fat i; flere af disse blev henrettet, ligesom de kinesiske Partisaner, der havde ydet Amerikanerne Hjælp.

Man faar et stærkt virkende Indtryk af den amerikanske Flyverungsdoms Haardførhed. Bogens Forfatter begynder sin Skildring saaledes: »Jeg var med til at bombe Tokio paa Doolittle's Raid den 18. April 1942 — styrtede i Kinasøen — lærte af Mænd og Kvinder, hvis Sprog jeg ikke forstod, den fulde og dybe Betydning af Ordene: »De forenede Nationer« — saa med egne Øjne en Kammerat save mit venstre Ben af — og kom til sidst hjem til min Kone efter at være blevet fløjet, sejlet og baaret Verden rundt.«

DEN SJETTE KOLONNE

Vi har modtaget:

Arbejdsvilkårene for en 5'te Kolonne i Fremtiden vil utvivlsomt blive saadanne, at denne mærkelige Kategori af Medborgere ikke vil genopstaa. Paa samme Maade vil Tilgangen til Stikkerfaget sikkert kun blive saa som saa.

Derimod er der en Klasse Mennesker, hvis Farlighed er mere almen, men til Gengæld mindre iøjnefaldende, og som efter alle Solemærker at dømme vil leve videre i bedste Velgaaende. Det er som Regel stræbsomme og i alle Maader agtværdige Folk, om hvis Danskhed man ikke har Lov til at nære Tvivl.

Det uhyggelige ved dem stammer fra, at det er Mennesker, der ser Tilværelsen i Clichéer og Etiketter, og som gør det, fordi det er en velordnet, respektabel Maade at betragte Tingene paa, og en Metode, der giver et vist Rygstød i Debatte.

Det er disse Mennesker, der med alle Tegn paa Tilfredshed over deres egen realistiske Indstilling hævdede, »at man maatte ikke bilde sig ind, at de allierede gjorde noget for vore blaa Øjnes Skyld«. Som om noget forstandigt Menneske forlangte dette og ikke fandt det fuldt tilfredsstillende, at de allierede kæmpede for Idealer, der ogsaa omfattede Respekten for smaa Landes Frihed og Selvstændighed. Det var de Mennesker, der mente ved personlig Undersøgelse og ved selvstændig Tænkning at have fundet ud af, »at det amerikanske Samfund er fuldstændig korrupt«, og at »U. S. A. ikke destomindre har imperialistiske Hensigter«, men at »U. S. A. alligevel er ganske ligegyldig med Hensyn til Europas Affærer«. Det var disse Mennesker, der med en Mine af dyb Indsigt erklærede, at »England begik en Forbrydelse ved ganske uforberedt at garantere andre Landes Integritet«, men som iøvrigt mente, at »Storpolitik er Storpolitik, og at den ene Stormagt saamænd ikke er et Haar bedre end den anden«. Det var de samme Mennesker, der med synlig Glæde over at have luret

et diplomatisk Spil udtalte, at »England lader altid andre kæmpe for sig«. Det var denne Mur af Fordomme og Talemaader, som Oplysningen havde meget vanskeligt ved at gennemtrænge, fordi saglige Bestræbelser altid mødtes med den Paastand: »Det er bare Propaganda«. Og selv var disse Mennesker Propagandaens sikre Bytte. Propagandaen spillede paa dem som en Artist paa sit Instrument, snart paa deres Frygt, snart paa deres Forargelse, snart paa deres Borgerlighed. Propagandaen havde dem »fest in der Hand« uden at de vidste det. Og den som tvivler om, at Fordomme og Mangel paa Saglighed kan have nogen særlig Betydning i det store Spil, skal læse Douglas Reed: »All ours tomorrow«.

Alt dette er jo imidlertid fra en meget fjern, uhyggelig og vel overstaet Epoke, og disse rare Mennesker skal ikke lide nogen Overlast for deres forudfattede Meninger, men kun paa een Betingelse: at de ikke siger: »Kan I se, vi havde alligevel Ret«. Hvis de gør det, er al Naade udelukket. Saa skal de aandeligt talt op paa Kærrerne og trækkes gennem Gaderne og vi skal huje efter dem. For saa fortjener de det.

K. S.

Værnemager?

Vi har modtaget:

Med stor Interesse har jeg i »Frit Danmark« Nr. 7 Side 12 læst »Hvad er en Værnemager« (defineret af en Kreds af Ingeniører fra »F. D.« og Ringen).

Men naar der i næstsidsste Stykke anføres, »at kun Indehavere, ansvarlige Ledere o. l.« kan betegnes som »Værnemagere«, maa man have Lov at spørge: »Hvad er saa en Person, der for Vindings Skyld opgiver sin Stilling i et Firma og gaar ind i et decideret Værnemagerfirma?«

Som konkret Eksempel kan anføres: en Civilingeniør opsiger i Efteraaret 1944 sin mangeaarige Stilling i et Firma (Laur. Knud-

sen) og gaar ind i Torotor, omend ikke i ledende Stilling — selvfølgelig bærende sit Sølvkongeeblem! Hvad mener Ingeniørkredsen derom? Er Værnemager ikke den rette Betegnelse for saadan en Person?

Ærbødigst

H. V. Jensen.

Redaktionen har forelagt ovenstaaende for nogle af de Ingeniører, der har været med til at udarbejde den nævnte Definition »Hvad er en Værnemager?«

Ingeniørerne svarer, at de har maattet afstaa fra at forme en teoretisk Definition, som omfatter alle, der moralsk er angribelige. Formaålet med Definitionen var at søge fastslaaet, hvilke Mennesker der som Værnemagere bør straffes ved Konfiskation. Derfor maa der foretages en snæver Begrænsning af, hvilke Personer der er mest straffverdige, og der kan jo næppe herske Tvivl om, at det er dem med det største Ansvar.

FRIT DANMARK

Det første Udtryk for Samlingen i Frihedsbevægelsen
Besættelsestidens største og førende Organ

TIL LÆSERNE!

»Frit Danmark« har nu over 41.000 faste Abonnenter. Og det er de faste Abonnenter, Bladet skal bygge paa, da vi derigennem bedst skaffer os det Grundlag, hvorpaa vi kan støtte Modstandsbevægelsens Ideer. Derfor bør De sikre Dem Bladet nu.

Tegn Abonnement gennem Postvæsenet eller ved Henvendelse til Bladets Ekspedition, Nørre Voldgade 11, København K. Tlf. Central 15.745. Abonnementsprisen er for Resten af Juli Kvartal 2 Kr.

HOVEDLEDELSE:

Professor, dr. phil. C. A. Bodelsen
Redaktør, cand. mag. Elias Bredsdorff
Fagforeningsformand Chr. Christiansen
Redaktør Kate Fleron
Minister Mogens Fog
Redaktør Børge Houmann
Reservekirurg, dr. med. Telt Kærn
Rigsdagsstenograf Gellus Lund.
Docent Aksel Milthers.
Udenrigsminister J. Christmas Møller
Professor, dr. phil. Arne Noe-Nygaard
Civilingeniør, dr. techn. Chr. Ostenfeld
Civilingeniør Einar Thorsen

FRIT DANMARK

Udgivet af en Kreds af Danske
REDAKTION:

Elias Bredsdorff og Kate Fleron
(sidstn. ansvarlig overfor Presseloven)
(Træffes Kl. 14—16.)

Redaktionens Adresse:
Nørrevoldgade 11, København K.
Telefon Central 15.745.

Forretningsfører: LRS. Niels Andersen,
Ny Vestergade 13

Trykt i Det Hoffensbergske Etablissement, Kbhvn.

»Frit Danmark« udkommer ugentlig og koster 3 Kr. Kvartalet. Abonnement kan tegnes paa ethvert Posthus, hos Landpostbudene eller gennem de lokale Frit Danmark-Grupper. Bladets Løssalgspris er 30 Øre.

Ekspeditionens Adresse er: Nørre Voldgade 11, København K, Telefon: Central 15.745. Abonnement kan ogsaa tegnes skriftligt eller telefonisk direkte til Ekspeditionen, hvorefter Postopkrævning for Juli Kvartal vil blive udsendt.